

SUNUŞ

Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks, sosyal bilimlerin farklı alanlarına ait 18 özgün makale ile 11. cildin 2. sayısını siz değerli okurları ve bilim dünyası ile paylaşmaktadır. Sosyal bilimlerin Türk dili, edebiyat, eğitim, tarih, coğrafya, din, sosyoloji, iletişim, müzik, güzel sanatlar alanlarına önemli katkılar sağlayacağına inandığımız *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*'ün bu sayısında yer alan çalışmaların içerikleri şöyledir:

Necati DEMİR tarafından hazırlanan 2019'da Yayımlanan Metinler Işığında Dede Korkut ve Dede Korkut Kitabı adlı çalışmada Dede Korkut Kitabı'nın daha önce yayımlanmamış boyları, metinleri ve bilgileri bir dosyada toplanmıştır. Tespit edilen eski yazılı bu metinler önce yeni yazıya, sonra da Türkiye Türkçesine aktarılmıştır. Yeni karşılaşılan bu metinleri daha önce yayımlananlar ile karşılaştırabilmek için Dede Korkut Kitabı'nın Dresden nüshası ve Vatikan nüshasını da elde edip önce yeni yazıya sonra Türkiye Türkçesine aktarılmıştır. Bu arada Dede Korkut ile ilgili Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan'da yayımlanan metinlere ulaşılmaya çalışılmış fakat sadece bir kısmına ulaşılabilmektedir. Ayrıca daha önce alan araştırmaları ve sözlü kültür derlemeleri sırasında derlenen ve kayda alınan Dede Korkut ile ilgili bilgiler de bu çalışmaya eklenmiştir. Böylece 9-10. yüzyıllar arasında Oğuz boylarının yurdu Sir Derya ile Aral Gölü çevresinde teşekkül etmeye başlayan ve hâlâ bütün Türk dünyasında halk arasında anlatılan Dede Korkut Kitabı ile ilgili yeni değerlendirmelerin yapılmasına imkân sağlanmıştır.

Dede Korkut Kitabı'nın Günbet Yazmasındaki Yaşname Metni Üzerine adlı çalışma Elmira MEMMEDOVA KEKEÇ tarafından yapılmıştır. Çalışmada Dede Korkut Kitabı'nın Günbet yazmasında bulunan bir yaşname metni ve bu metnin metinlerarasındaki yeri incelenmiştir. Günbet yazmasındaki yaşname 18 soylamada yer almaktadır ve destanlarda yer alan yaşnamelerin poetiğine uygun olarak kurulmuştur.

“Türk Lehçeleri” Kavramından “Türk Dilleri” Kavramına Geçişin Tipolojik Temelleri başlıklı makale Aysel QƏRİBLI tarafından yazılmıştır. Günümüzde mevcut olan tüm edebi diller lehçelerden türemiştir. Herhangi klasik edebi dil mekânında lehçelerden türemiş olan yeni edebi diller, kuşkusuz, şu veya başka ölçüde bu klasik edebi dilden etkilenirler. Genel olarak, yeni edebi dil öncü lehçeye (diyalekt esasına) dayanmakla eski edebi dili sıkıştırması ile karakterize edilir. Makalede bu konuyla ilgili Ferdinand De Saussure'in görüşlerine de değinilmiştir. Çağdaş Türk dillerinin oluşum-biçimlenme tarihini araştıran uzmanların büyük bir kısmı günümüz Türk edebi dillerinin mevcutluğu olgusundan hareketle farklı edebi dillerin

kaynaklarını Orta Çağ'ların sonlarına doğru lehçe veya halk konuşma dili kaynakları temelinde aramaktadırlar. Sonuç olarak, yeni Türk edebi dillerinin ortaya çıkış tarihi Orta Çağ Türk edebi dili (Türki) ile bir birine doğrudan bağlı olmayan bir süreçtir.

Abbasî Halifesi Me'mun'un hastalanması üzerine Ebu Tahir bin Muhammed Arabî başkanlığında toplanan hekimlerin Farsça yazdıkları Hulâsa-i Tıp adlı eser, Cerrâh Mes'ûd tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Cerrâh Mes'ûd'un Hazâ Kitâb-ı Hulâsa-i Tıbb adlı eseri 15. yüzyılın ikinci yarısına ait bir cerrahî metindir. Cerrâh Mes'ûd'un bu eseri, 15. yüzyıl tıp bilimini günümüze yansıtması, dönemin dil özelliklerini aktarması ve zengin kelime hazinesiyle önem taşımaktadır. Eserde pek çok bitki adı vardır. Bu bitkiler çeşitli hastalıkları tedavi etmek için kullanılır. Bu çalışmada da Paki KÜÇÜKER ve Yasemin YILDIZ tarafından "Hazâ Kitâb-ı Hulâsa-i Tıbb" isimli eserde yer alan bitki isimleri üzerinde bir inceleme yapılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkan Yarımadası'ndaki mimari mirası, uzun yıllar, araştırmacıların araştırma alanı olmuştur. Bu miras arasında, Sırbistan, Sancak Bölgesi, Yeni Pazar'da yer alan Osmanlı Dönemine ait zengin tarihi yapılar, detaylı mevcut durum analizi yapılmasını gerektirmektedir. Gülşen DİŞLİ tarafından yapılan bu çalışmada, bu tarihi yapılardan harap durumda olan, ancak halen özgün yapım sistemleri, otantiklik ve bütünlüğünü koruyan Yeni Pazar şehir merkezinde yer alan İsa Bey Hamamında, gelecek dönem önleyici koruma önerileri geliştirmek üzere "Kültürel Mirasın Konservasyonu – yapılı kültürel mirasta mevcut durum analizi ve raporu" başlıklı Avrupa Standardı kullanılarak mevcut durum değerlendirmesi yapılmıştır. Ayrıca bu çalışma ile İsa Bey Hamamı'nda mülkiyet bilgileri, kültürel miras bilgisi, durum kaydı, risk değerlendirmesi ve önerileri içeren detaylı mevcut durum analizi yapılmış, araştırmanın gelecek dönemde benzer yapıların belgelenmesi çalışmalarına katkıda bulunması ve örnek olması hedeflenmiştir.

"Güneykent Gül Hasatı Turizminin Mekansal Analizleri" isimli çalışma Ayten Begüm AKÖZ ve Şefika Gülin BEYHAN tarafından sözlü olarak sunulan ve özet olarak yayınlanan 'Sürdürülebilir Kültür Turizmi Olarak "Gül Hasatı" Kırsal Faaliyetinin İncelenmesi' başlıklı çalışmanın geliştirilmesi ile elde edilmiştir. Çalışmanın amacı gülcülük faaliyetlerinin mekânsal yansımalarını ortaya koymak, turizm faaliyetlerinin gerçekleştiği mekânlardaki eksiklikleri tespit ederek çözüm önerileri sunmak ve böylece mekânların sürdürülebilirliğini sağlamanın yanı sıra turizm faaliyetlerinin daha etkin ve nitelikli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamaktır. Turizm faaliyetlerine konu olan bu mekânların mevcut durumları yerinde gözlem ile tespit edilmiş, şematik çizimleri yapılmış, mekânlar fotoğraflama tekniği ile belgelenmiştir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde turizm kapsamında yer alan mekânların yeterince deneyimlenemediği gözlemlenmiş,

mekânlardaki niceliksel ve niteliksel sorunlar tespit edilmiştir. Bu bağlamda turizm faaliyetlerinin daha etkin gerçekleşmesi amacıyla mekânsal çözüm önerileri getirilerek turizm rotası önerisi sunulmuştur. Çalışma, turizm kapsamında yer alan mekânların ve turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır.

İnci ARAS tarafından yapılan ve Amin Maalouf'u Semerkant'ındaki kişi-uzam ilişkisini metne bağlı inceleme yöntemi ışığında ele alan bu çalışmanın amacı, eserin uzamsal boyutunun eserin karakterlerindeki içsel ve dışsal etkisini ortaya koymaktır. Eserde Doğu kültüründen gelen Hayyam'ın Batılı bir yaşam tarzına yönelişine benzer olarak, Batı kültüründen gelen Benjamin, Doğu'nun gizemli dünyasına yönelir. Ama ikisinin de ortak yönü Doğu ve Batı kültürünü kişiliklerinde harmanlamış olmalarıdır. Nitekim Hayyam'ın 11. yüzyıldaki iki farklı mezhep çatışmasında tarafsız ve yapıcı bir rol üstlenmesine benzer şekilde, Benjamin de gittiği İran'da siyasi kargaşada tarafsız kalır. Sadece aktörlerin değiştiği bütün bu kargaşanın içinde Semerkant'ın yüzyıllara meydan okurcasına uzamsal varlığını hiç değişmeden koruması dikkate değerdir.

Uluslararası Tanınmış Bir Ulusal Kurtuluş Hareketi -TMT adlı çalışma Mehmet Şükrü Güzel tarafından yapılmıştır. Kıbrıs Türk toplumunun, Güney Kıbrıs Rum yönetimine karşı olarak güç kullanma hakkının varlığının ispatı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler hukuk sisteminde tanımlanması açısından temel noktayı oluşturmaktadır. Eğer Kıbrıs Türk toplumunun, sözde Güney Kıbrıs yönetimine karşı Birleşmiş Milletler dekolonizasyon sistemi içerisinde yasal olarak güç kullanmak hakkı varlığı durumunda, sözde Güney Kıbrıs yönetiminin, Türk toplumuna karşı kullanmış oldukları hukuki olarak isyancı tanımı ortadan kalkacaktır. Bu durumda ise Kıbrıs'ta ki hukuku statü değişecek ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletlere Birleşmiş Milletler dekolonizasyon sistemi içerisinde üyeliği gerçekleşecektir.

Kürşad ÖZKAYNAR, Remzi ALTUNIŞIK ve Tarık YOLCU tarafından hazırlanan "Siyasal Pazarlama İçin Etnografi ve Netnografi Temelli Araştırmaların Kullanımına Yönelik Bir Araştırma: Twitter Üzerinden Yapılan Anketler İle 2017 Referandumu Resmi Sonuçlarının Karşılaştırılması" adlı çalışmada amaç, siyasal pazarlama araştırmalarında etnografik yöntemlere uygun olarak, internet ve sosyal medya verileri üzerinden netnografik bir çalışmanın yürütülmesinin mümkün olup olmadığını incelemektir. Çalışmada Twitter platformundan faydalanılmış, farklı takipçi sayıları olan beş farklı Twitter hesabı üzerinden araştırma yürütülmüştür. Katılımcılara referandumdaki tercihlerine yönelik bir soru sorulmuştur. Beş Twitter hesabının toplam takipçi sayısı 477.000 kişidir. Araştırma, hem konu itibarıyla olarak, hem de yöntem bilim açısından alanındaki benzersiz çalışmalardan biridir. Aynı zamanda anket sayısının

Necati Demir
Sunuş

ulaştığı takipçi sayısı açısından önemlidir. İnternet verilerinin netnografik araştırmalar açısından avantajlı ve dezavantajlı yanlarını ortaya koyması açısından da literatüre ciddi bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İlkokul Müzik Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi başlıklı araştırma Mehmet AKPINAR ve Merve KARADAŞ tarafından hazırlanmıştır. Araştırma ile sınıf öğretmenlerinin ilkokul müzik eğitimi dersinde kullanılan müzik ders kitapları ile ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek, bu görüşler doğrultusunda müzik ders kitaplarının müzik eğitimine olan katkısını, programda yer alan hedefleri gerçekleştirebilme düzeyini ve ders kitabında bulunması gereken özelliklere ne derece sahip olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmaya random (seçkisiz) olarak seçilen 20 okulda görev yapan ilkokul sınıf öğretmenleri katılmıştır. Araştırmadaki veriler, sınıf öğretmenlerinin görüşlerini almak amacıyla hazırlanan anket sorularıyla elde edilmiştir.

Mustafa ERYAMAN tarafından hazırlanan “Osmanlı Okullarına Bir Örnek: Niğde Dumlupınar İlkokulu” adlı çalışmada; Nizamnameye bağlı olarak eğitim yaptığı anlaşılan Niğde’deki gayrimüslim vatandaşlara ait Rum mektepleri içerisinde birbirleriyle iltisaklı üç okul konu edilmiştir. Bahse konu okullar arşiv belgeleriyle tarihlendirilmiş, eğitim serüvenleri eşliğinde kullanımları anlatılmıştır. Bu sayede daha öncesinde çalışılmamış olan bu okul binalarının tasnifiyle birlikte bilim dünyasına sunulması ve Niğde eğitim-öğrenim kültürü envanterine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

“Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımının Başka Bir Boyutu: Ders Kitaplarının Cinsiyet Tercihini Açısından İncelenmesi” isimli çalışma Erhan YEŞİLYURT ve Zehra GÜLLE tarafından hazırlanmıştır. Çalışma Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürü hedef kitleye tanıtmada ve kültürün sahip olduğu cinsiyet anlayışını göstermede kullanılan ders kitaplarındaki görselleri, çeşitli kategorilere göre inceleyerek, kitaplardaki cinsiyet tercihini Türk kültürünün özellikleri bağlamında ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında ise kaynakların kitaplar olması ve çalışma konusunun kitapların içeriğiyle ilgili olması sebebiyle doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda söz konusu cinsiyet tercihinde kitaplar arasında farklılıklar olduğu gözlenmiş, bazı kitapların Türk kültürüne ait geleneksel cinsiyet anlayışını yansıtan, bazılarının ise cinsiyet kalıplarının dışına çıkan örneklerle ön plana çıktığı görülmüştür.

“Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Pop Şarkılarını Etkinliklerde Kullanmalarına Yönelik Görüşleri” adlı araştırmanın amacı, Türkçe pop şarkılarının Türkçe öğretmenlerinin derslerinde kullanımına yönelik görüşlerini almaktır. Araştırma Tuğba DOĞAN ve Özlem BAYRAK CÖMERT tarafından yapılmıştır. Araştırmada, Ankara ilçelerinde çalışan 53

Türkçe öğretmene 23 maddeden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formu ile Türkçe öğretmenlerinin etkinliklerde Türkçe pop şarkılarını kullanımlarına yönelik bilgiler elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda Türkçe öğretmenlerinin önemli kısmının genelde müziği, özelde ise Türkçe pop şarkılarını derslerinde kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Songül MERCAN ve Özlem BAYRAK CÖMERT tarafından yapılan “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Genişletilmiş Mikro Öğretim Tekniğinin Kullanımı” adlı çalışmanın amacı genişletilmiş mikro öğretim tekniğinin dil becerilerine etkisini araştırmaktır. Bu araştırmanın modeli nitel araştırmadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yolu izlenmiştir. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Çalışmada C1 seviyesinde Türkçe öğrenen öğrencilere çeşitli konuşma konuları, kelime-deyim listeleri verilmiştir. Öğrenciler hazırlandıktan sonra konuşma yapmış ve konuşmalar video kamera ile kaydedilmiştir. Genişletilmiş mikro öğretimin öğrencilerin dilbilgisi, sesletim, vurgu-ton-ezgi hatalarını azalttığı; daha akıcı ve uzun konuşmalar yapabilmelerini sağladığı belirlenmiştir.

“5-6 Yaş Çocuklarının Okula Uyum Becerilerinin Bazı Aile Özelliklerine Göre İncelenmesi” isimli araştırmayı Merve ŞEPİTÇİ SARIBAŞ ile Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN hazırlamışlardır. Araştırma okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocukların okula uyum becerilerini belirlemek, okula uyum becerileri ile aileye ilişkin bazı demografik özellikler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılı içerisinde Ankara ilinde anaokullarına devam eden 350 çocuk ile yürütülmüştür. Veri toplamak amacıyla; Çocuklar için Genel Bilgi Formu ve 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 24 paket programında analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda okula uyum becerilerinin aile tipine, anne yaşına, annenin öğrenim durumuna, annenin mesleğine, babanın yaşına, babanın öğrenim durumuna ve babanın mesleğine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

“Yerli Dizilerde Toplumsallaşma Mekânı Olarak Mahalle ve Mahalle Yaşamı, Seksenler Dizisi Örneği” isimli çalışma Recep ÖZKAN ve Bayram POLAT tarafından hazırlanmıştır. Mahalle yaşamı son dönemin yerleşim alanları içerisinde kendine yer bulamamış olsa da, Türk toplumsal yaşam biçimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Mahalle yaşamıyla birlikte ortaya çıkan komşuluk ilişkilerini de bu çerçevede düşünmek gerekmektedir. Çalışmaya, Seksenler dizisinin konu edilmesinde, dizinin Türk mahalle yaşamını yansıması ve son dönemin en uzun soluklu dizisi olması etkili olmuştur. Dizi Türk toplumsal hayatının önemli bir yaşam alanı olan mahalle

Necati Demir
Sunuş

ilişkilerini önemli ölçüde yansıtmaktadır. Çalışma tarama modeli niteliğinde olup içerik analizi ve dizinin yayınlandığı süreç içerisinde, diziyi sürekli izleyenlerin görüşleri ve değerlendirmelerinden de yararlanılmıştır. Araştırmanın evrenini TRT1 kanalında 24 Ocak 2012'den itibaren yayınlanan "Seksenler Dizisi", örneklemini ise dizinin 205 bölümü oluşturmaktadır

Dilek Yıldırım BİLGİN ve Şenay Meral ZEYTİN tarafından hazırlanan "7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Dinledikleri Şarkıların İçerik ve Dil Yönünden İncelenmesi" adlı çalışma, erinlik döneminde bulunan 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri şarkıların sözlerinin içerik ve dil yönünden niteliklerinin ne olduğunu problem edinmiştir. Bu problem durumundan yola çıkılarak bu çalışmada, var olan bir durumu betimlemeye yönelik olarak tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Zonguldak ve İstanbul'da 7. ve 8. sınıflarında okuyan 1473 öğrenciden elde edilmiştir. Öğrencilere anket uygulanmış ve öğrencilerden en çok dinledikleri 5 şarkının adını yazmaları istenmiştir. 1473 öğrenci toplam 5901 şarkı adı yazmıştır. Anketten elde edilen verilere göre 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin en çok dinledikleri 15 şarkı incelenmiştir. Şarkılar içerik analizine tabi tutulmuş ve içerik ve dil bakımından analiz edilmiştir

"Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Kendilerini Teknoloji Okuryazarı Olarak Değerlendirmelerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" adlı çalışma Ahmet ÖZÇELİK ve Kaya YILDIZ tarafından yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı, 2018- 2019 eğitim- öğretim yılında İstanbul Güngören ve Bahçelievler ilçesinde aktif olarak görev yapan okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin kendilerini teknoloji okuryazarı olarak görmelerine ilişkin görüşlerini saptamaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim- öğretim yılında İstanbul ili Güngören ve Bahçelievler ilçesinde bulunan resmi ve özel ilkokullarda ve liselerde görev yapan, bağımsız ve uygun olarak seçilen 8 yönetici (2 okul müdürü, 6 müdür yardımcısı) ve 42 öğretmenden (17 Sınıf Öğretmeni, 25 Branş Öğretmeni) oluşmaktadır. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni çerçevesinde tasarlanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler kapsam geçerliğine sahip soruların bulunduğu soru havuzundan seçilen ve uzman görüşü alınarak seçilen 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır.

Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks'ün bir sonraki sayısı 15 Aralık 2019 tarihinde yayımlanacaktır. Dergimizin bugünlere gelmesinde emeği geçen yazarlarımıza, hakemlerimize, okurlarımıza en derin saygı ve teşekkürlerimizle...

Prof. Dr. Necati DEMİR

Editor in Chief